

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/138/114/93

STOSUNEK POLAKÓW DO INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ'93

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Zachodnia Europa jednoczy się politycznie, militarnie i gospodarczo, wschodnia i południowa - dzieli. Polska chciałaby należeć do świata zachodniego i jego struktur, ale czy nasze społeczeństwo jest skłonne zaakceptować istniejące we Wspólnocie reguły? Stosunek Polaków do idei zjednoczonej Europy oraz konsekwencji politycznych i gospodarczych integracji z Zachodem był m.in. przedmiotem sondażu CBOS poświęconego problematyce międzynarodowej¹.

Połączenie całej Europy, w której nie będzie granic i podziałów, popiera nieco ponad połowa respondentów, a przeciwnych tej idei jest jedna trzecia badanych.

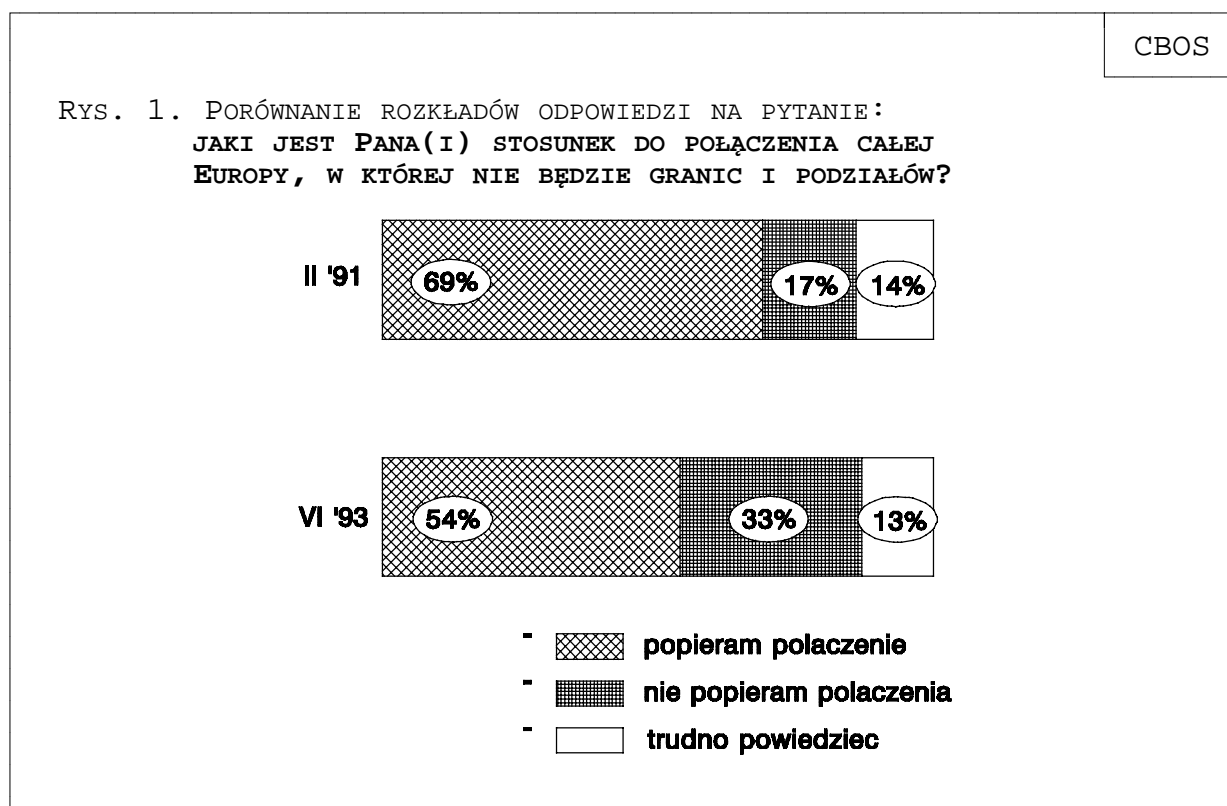
		CBOS
<i>Jaki jest Pana(i) stosunek do połączenia całej Europy, w której nie będzie granic i podziałów? Czy Pan(i):</i>		
- zdecydowanie popiera połączenie		23%
- raczej popiera połączenie		31%
- raczej nie popiera połączenia		23%
- zdecydowanie nie popiera połączenia		10%
Trudno powiedzieć		13%

Zwolennikami idei połączenia są przede wszystkim respondenci z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i inteligencja oraz, co ciekawe, znaczna część robotników niewykwalifikowanych, a ponadto uczniowie i studenci oraz osoby dobrze sytuowane². Przeciwnicy Europy bez granic to najczęściej mieszkańcy wsi, rolnicy, osoby mające najniższe dochody.

¹ Sondaż "Świat wokół nas" (6) zrealizowano w dniach 24-28 czerwca 1993 r. na 1015-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

² Zob. tabele aneksowe.

Przeszło dwa lata temu odsetek osób popierających koncepcje całkowitej integracji europejskiej był znacznie większy (o 15 punktów procentowych), a liczba przeciwników tej idei dwukrotnie mniejsza³.

Jest to wynik bardzo wymowny. Wydaje się, że na zmianę postrzegania integracji europejskiej wpłynęły zarówno wydarzenia w krajach EWG, jak i stosunek państw "dwunastki" do Polski.

Po referendach nad traktatem z Maastricht okazało się, że idea zjednoczonej Europy nie cieszy się taką popularnością w społeczeństwach zachodnich, jakiej oczekiwali politycy. Również część Polaków zaczęła mieć wątpliwości co do słuszności idei integracji. Praktyka wykazała, że państwa "dwunastki" mają kłopoty z uzgodnieniem wspólnej polityki rolnej, a ostatnio wystąpiły problemy z europejskim systemem walutowym. Dodatkowo ważnym czynnikiem, mającym

³ Zob. komunikat z badań CBOS "Opinia publiczna o idei Zjednoczonej Europy", luty '91.

zapewne wpływ na stosunek do idei zjednoczonej Europy, stały się trudności Polski związane z wejściem produktów rolnych na rynki zachodnie. Coraz częstsza dyskryminacja polskich towarów, na dodatek fałszywie uzasadniana (pryszczycyca), denerwuje i może rodzić wątpliwości, czy rzeczywiście Zachód chce integracji z krajami Europy Środkowej i czy powinniśmy o nią zabiegać.

Z doświadczeń badawczych wynika, że stosunek respondentów do ogólnych haseł jest często inny niż do konkretnych kwestii związanych z tym zagadnieniem. Wydaje się, że badane osoby nie łączą pewnych szerszych pojęć i zjawisk z ich możliwymi konsekwencjami. Tak też było w przypadku odpowiedzi na pytania dotyczące akceptacji niektórych uwarunkowań wejścia Polski do zjednoczonej Europy.

Tabela 1

w procentach

Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też nie wejście Polski do zjednoczonej Europy, gdyby to miało oznaczać:	Wskazania ankietowanych		
	uważam za słuszne	uważam za nie-słuszne	trudno powiedzieć
- pozwolenie na osiedlanie się bez ograniczeń obywatelom innych państw europejskich w Polsce, a Polakom w dowolnie wybranym kraju	37	49	14
- pozwolenie na kupowanie ziemi, domów itp. bez żadnych ograniczeń obywatelom innych państw w Polsce, a Polakom w innych krajach	24	65	11
- całkowite otwarcie polskich granic na towary z innych krajów europejskich oraz granic tych krajów na towary polskie	50	36	14
- możliwość odwoływania się od decyzji polskich władz, sądów do ogólnoeuropejskich trybunałów	57	16	26
- zmianę niektórych przepisów prawnych tak, by upodobnić je do prawa obowiązującego w innych krajach	64	11	25

Dwie trzecie badanych jest przeciwnych, by integracja europejska miała oznaczać pozwolenie na nabywanie w Polsce ziemi, domów itp. bez żadnych ograniczeń obywatelom innych państw i Polakom w innych krajach.

Połowa respondentów nie zgadza się, by w wyniku integracji pozwolono na osiedlanie się bez ograniczeń cudzoziemcom w Polsce, a Polakom w dowolnie wybranym kraju.

Interesujące, że opinie inteligencji i kadry kierowniczej o prawie do osiedlania i nabywania nieruchomości są podobne do tych, jakie wyrażali robotnicy niewykwalifikowani. Były to dwie grupy zawodowe, wśród których największy odsetek respondentów był skłonny uznać za słuszne prawo do swobodnego osiedlania się, a także zakupu domów i ziemi w dowolnym państwie należącym do Wspólnoty, aczkolwiek i w tych grupach większy procent badanych był przeciwny swobodnym zakupom ziemi i nieruchomości.

Połowa badanych opowiada się za tym, by połączenie Polski z Europą Zachodnią oznaczało całkowite otwarcie polskich granic na towary zachodnie oraz granic tych państw na produkty polskie. Ważny wydaje się tu "symetryczny" wymiar otwarcia granic. Jak wskazują wyniki wcześniejszego sondażu CBOS⁴, swobodny dopływ towarów zagranicznych do Polski zaakceptował tylko co czwarty badany, natomiast dwie trzecie respondentów opowiedziało się za pewną formą ochrony polskiego rynku, czyli za ograniczonym przywozem zagranicznych towarów. Pięćdziesięcioprocentowe przyzwolenie na całkowite otwarcie polskich granic dla towarów z innych państw europejskich wyrażone obecnie wynika zatem - jak można przypuszczać - z uwarunkowania, że granice tych państw będą otwarte dla produktów polskich. Opinię taką podzielali głównie ludzie młodzi (poniżej 24 lat), mieszkańcy dużych miast (powyżej 100 tys.), osoby z wyższym lub średnim wykształceniem, inteligencja i kadra kierownicza, pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz prywatni przedsiębiorcy.

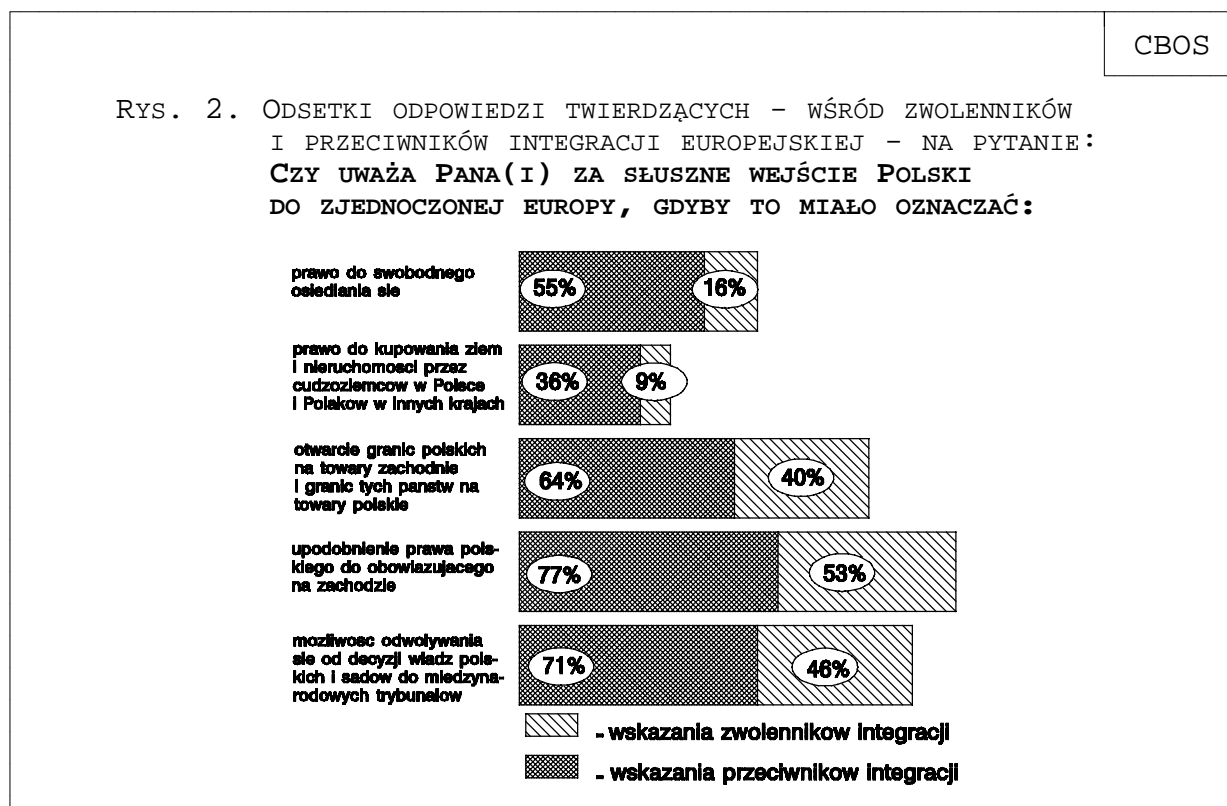
Innym aspektem omawianego zagadnienia była możliwość odwoływania się od decyzji władz i sądów polskich do trybunałów ogólnoeuropejskich. Rozwiązanie takie akceptuje przeszło połowa badanych (57%). Jeszcze więcej respondentów (64%) uważa, że integracja powinna pociągnąć za sobą zmianę niektórych przepisów, tak by je upodobnić do obowiązujących w innych krajach europejskich. Być może duże nadzieje pokładane w organizacjach międzynarodowych wynikają z braku zaufania do mechanizmów demokratycznych i instytucji politycznych w Polsce. Możliwość odwoływania się od decyzji władz i sądów polskich do

⁴ Zob. komunikat z badań CBOS: "Opinie o upodobnieniu się Polski do Zachodu. Problem otwartości granic dla towarów", maj '93.

Trybunału Międzynarodowego oraz ujednoczenie prawa postrzegane są jako poszerzenie zakresu bezpieczeństwa i swobód obywatelskich.

Na omawiane wyżej kwestie najczęściej zwracali uwagę ludzie z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza, inteligencja, prywatni przedsiębiorcy, pracownicy umysłowi niższego szczebla, osoby o wysokich dochodach miesięcznych na osobę, ale również bezrobotni i robotnicy niewykwalifikowani.

Deklaracja poparcia zjednoczenia Europy jest jedną ze zmiennych determinujących postawy wobec kwestii szczegółowych.

Stosunek respondentów do ogólnie pojmowanej integracji europejskiej najsilniej wpływa na poglądy dotyczące wprowadzenia praw likwidujących w pewnym sensie granice administracyjne. Prawo do osiedlania się bez ograniczeń Polaków w dowolnym kraju i

cudzoziemców w Polsce akceptuje 55% zwolenników zjednoczenia Europy, podczas gdy wśród przeciwników uważa je za słuszne 16%. Pozwolenie na nabywanie ziemi i nieruchomości w Polsce przez obywateli innych państw i przez Polaków za granicą aprobuje 36% osób popierających zjednoczenie, a tylko 9% przeciwnych tej idei.

W dużo mniejszym stopniu opinie o zjednoczeniu wpływają na stanowisko wobec otwarcia granic gospodarczych. Za całkowitym otwarciem granic na towary innych krajów europejskich oraz granic tych państw na towary polskie jest 64% zwolenników integracji, ale również znaczna część (40%) przeciwników idei zjednoczenia opowiedziała się za swobodą handlu.

Postawy wobec zmian w dziedzinie prawnej są w niewielkim zakresie zależne od deklaracji poparcia integracji europejskiej, co być może wynika z tego, że zmiany te są najsilniej akceptowane przez badanych. Za możliwością odwoływania się od decyzji polskich władz i sądów do międzynarodowych trybunałów i za upodobnieniem prawa polskiego do obowiązującego na Zachodzie, opowiedziało się 71% zwolenników "Europy bez granic", ale i połowa przeciwników integracji.

Wpływ instytucji międzynarodowych na życie polityczne i gospodarcze w Polsce

Wskutek integracji europejskiej instytucje międzynarodowe będą prawdopodobnie oddziaływać w większym niż dotychczas stopniu na życie polityczne i gospodarcze w naszym kraju. Na stosunek do zjednoczenia Europy może więc wpływać postrzeganie stopnia suwerenności Polski. Respondentom zadano pytanie, jaki ich zdaniem wpływ na naszą politykę i gospodarkę mają poszczególne organizacje lub państwa.

Tabela 2

w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy obecnie następujące państwa lub organizacje międzynarodowe mają wpływ na to, co się dzieje w Polsce, czy też nie mają?	Wskazania respondentów				
	ma za duży wpływ	ma taki wpływ jak powinien	ma za mały wpływ	w ogóle nie ma wpływu	trudno powiedzieć
w dziedzinie gospodarczej					
Europejska Wspólnota Gospodarcza /EWG/	30	15	23	5	27
Międzynarodowy Fundusz Walutowy /MFW/	30	16	19	2	33
Bank Światowy	27	16	20	2	35
Pakt Północnoatlantycki /NATO/	6	18	11	24	41
Stany Zjednoczone Ameryki /USA/	32	23	17	5	23
Niemcy	34	26	9	6	25
Rosja	14	14	14	32	26
w dziedzinie politycznej					
Europejska Wspólnota Gospodarcza /EWG/	21	20	15	6	38
Międzynarodowy Fundusz Walutowy /MFW/	23	18	13	5	41
Bank Światowy	23	18	11	5	43
Pakt Północnoatlantycki /NATO/	10	22	11	15	42
Stany Zjednoczone Ameryki /USA/	32	25	10	6	27
Niemcy	33	25	5	7	30
Rosja	15	17	6	28	33

Wielu badanych, co jest zrozumiałe, nie ma sprecyzowanego zdania na temat wpływu na sprawy polskie wymienionych w pytaniu instytucji międzynarodowych. Najczęściej dotyczy to NATO, które jest organizacją mało widoczną w naszym kraju. Blisko jedna czwarta ankietowanych wskazuje na brak realnych związków Polski z tym blokiem militarnym. EWG, Bank Światowy i Międzynarodowy Fundusz Walutowy są instytucjami lepiej znanymi. Stwierdzenia na temat ich roli są często argumentem w kampaniach politycznych. Badani prawdopodobnie nie wiedzą jednak, w jakim stopniu Polska rzeczywiście realizuje program stabilizacyjny i transformacyjny. Mimo że blisko jedna trzecia respondentów uważa, że organizacje te mają zbyt duże wpływy gospodarcze w Polsce (sądzą tak przede wszystkim badani

z wyższym wykształceniem, pracownicy fizyczno-umysłowi oraz prywatni przedsiębiorcy), to zarazem co piąty ankietowany domaga się ich zwiększenia (głównie mieszkańcy wielkich miast, robotnicy wykwalifikowani, osoby osiągające dość wysokie dochody).

*

* *

Ponad dwa lata temu 69% respondentów opowiedziało się za połączeniem całej Europy, w której nie będzie granic i podziałów. Obecnie, po podpisaniu Układu Stowarzyszeniowego z EWG, popiera tę ideę nieco ponad połowa badanych. Konfrontacja wyobrażeń z rzeczywistością - zetknięcie z rynkami zachodnimi - przyniosły rozczarowanie, a w konsekwencji zmniejszenie poparcia idei zjednoczonej Europy, chociaż być może Układ Stowarzyszeniowy zaspokoił już niektóre nadzieje i oczekiwania.

Deklaracja poparcia zjednoczonej Europy jest jedną ze zmiennych determinujących postawy wobec kwestii szczegółowych. Najsilniej wpływa ona na stosunek do pewnego otwarcia granic administracyjnych, tzn. na opinię o prawie do swobodnego zamieszkania i zakupów ziemi i nieruchomości bez ograniczeń przez cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą, w mniejszym stopniu różnicuje opinie o otwarciu granic gospodarczych, a w najmniejszym zakresie oddziałuje na postawy dotyczące zmian w dziedzinie prawnej.

Stosunek respondentów do konkretnych konsekwencji integracji jest nieco inny niż postawy wobec ogólnego hasła o zjednoczonej Europie.

Opinie ankietowanych o wpływie instytucji międzynarodowych na życie gospodarcze i polityczne w Polsce są zróżnicowane. W świadomości społecznej nie dominuje obraz Polski podporządkowanej instytucjom międzynarodowym.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Jaki jest Pana(i) stosunek do połączenia całej Europy, w której nie będzie granic i podziałów? 1 - zdecydowanie popiera połączenie
2 - raczej popiera połączenie 3 - raczej nie popiera połączenia
4 - zdecydowanie nie popiera połączenia

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	31	23	10	13	1012
Płeć						
Meżczyźni	28	34	20	8	10	477
Kobiety	19	30	25	11	15	535
Wiek						
do 24 lat	18	34	26	12	11	116
25-34	24	32	27	7	11	161
35-44	27	29	23	12	8	225
45-54	29	34	18	9	11	176
55-64	21	28	28	7	16	171
65 lat i więcej	17	33	16	12	22	160
Miejsce zamieszkania						
Wieś	14	31	26	11	18	397
Miasto do 20 tys.	20	42	20	12	5	113
od 21 do 100 tys.	28	30	23	8	11	195
101-500 tys.	34	32	18	8	8	167
501 tys. i więcej mieszk.	32	27	24	8	10	139
Region						
Północny	35	23	24	10	7	139
Zachodni	18	44	23	6	10	97
Środkowozachodni	23	31	25	11	9	150
Środkowy	21	26	25	12	16	176
Wschodni	14	30	19	15	21	116
Południowo-wschodni	16	34	24	11	16	153
Południowo-zachodni	31	36	20	4	9	181
Wykształcenie						
Podstawowe	25	24	21	10	20	383
Zasadnicze zawodowe	20	39	25	11	5	254
Średnie	21	33	26	9	11	310
Wyzsze	34	36	15	7	8	66
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	31	35	16	7	11	58
Prac. umysł. niż. szczebla	28	21	26	13	12	81
Pracownicy fiz.- umysł.	30	35	23	8	5	32
Robotnicy wykwalifikowani	29	30	26	5	9	116
Robotnicy niewykwalifik.	31	32	16	14	6	69
Rolnicy	11	27	25	10	27	99
Prywatni przedsiębiorcy	35	21	23	9	12	43
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	20	34	23	8	15	324
Uczniowie i studenci	27	44	13	6	10	32
Bezrobotni	20	29	28	17	6	78
Gospodynie domowe i inni	15	36	27	14	8	77
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 500 tys. zł	17	23	23	12	25	62
500 tys. - 999 tys.	19	28	27	13	14	265
1000 tys. - 1499 tys.	22	34	23	11	10	302
1500 tys. - 1999 tys.	24	33	20	7	17	162
2000 tys. i powyżej	32	36	18	6	8	190
Ocena własnych war. mater.						
Źłe	22	31	23	11	13	507
Średnie	21	32	24	11	12	370
Dobre	33	33	21	3	10	134
Zainteresowanie polityką						
Duże	42	37	11	4	5	98
Średnie	25	34	23	9	8	407
Małe	18	28	25	11	17	507

Tabela 2. Czy uważa Pan(i) za słuszne, czy też nie, wejście Polski do zjednoczonej Europy, gdyby to miało oznaczać pozwolenie na osiedlanie się bez ograniczeń obywatelom innych państw europejskich w Polsce, a Polakom w dowolnie wybranym kraju?
(%)

	Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	49	14	1011
Płeć				
Mężczyźni	41	49	11	477
Kobiety	35	49	17	534
Wiek				
do 24 lat	34	50	15	116
25-34	41	44	15	160
35-44	45	45	10	225
45-54	40	43	17	176
55-64	31	57	12	171
65 lat i więcej	30	54	16	160
Miejsce zamieszkania				
Wieś	26	56	18	396
Miasto do 20 tys.	43	41	16	113
od 21 do 100 tys.	41	47	12	195
101-500 tys.	47	45	9	167
501 tys. i więcej mieszk.	50	42	7	139
Region				
Północny	40	46	13	139
Zachodni	40	50	9	97
Środkowo-zachodni	39	52	9	149
Środkowy	31	55	14	176
Wschodni	27	47	27	116
Południowo-wschodni	23	53	14	153
Południowo-zachodni	50	39	12	181
Wykształcenie				
Podstawowe	33	50	18	382
Zasadnicze zawodowe	37	55	8	254
Średnie	42	45	13	309
Wyższe	48	36	16	66
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	49	37	14	58
Prac.umysł.niż.szczębla	50	41	9	81
Pracownicy fiz.- umysł.	51	41	7	32
Robotnicy wykwalifikowani	35	47	18	116
Robotnicy niewykwalifik.	53	38	9	69
Rolnicy	22	54	24	99
Prywatni przedsiębiorcy	35	57	9	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	32	54	14	324
Uczniowie i studenci	46	35	19	32
Bezrobotni	27	64	9	78
Gospodynie domowe i inni	48	38	13	77
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł.	27	52	21	62
500 tys. - 999 tys.	32	54	15	265
1000 tys. - 1499 tys.	37	50	13	302
1500 tys. - 1999 tys.	44	43	14	162
2000 tys. i powyżej	46	43	11	189
Ocena własnych war. mater.				
Złe	33	54	14	507
Średnie	42	44	14	370
Dobre	43	43	15	133
Zainteresowanie polityką				
Duże	55	39	6	98
Średnie	41	49	10	406
Małe	31	51	18	506

Tabela 3. Czy uważa Pan(i) za słuszne, czy też nie, wejście Polski do zjednoczonej Europy, gdyby to miało oznaczać pozwolenie na kupowanie ziemi, domów itp. bez żadnych ograniczeń obywatelom innych państw w Polsce, a Polakom w innych krajach?
(%)

	Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	65	11	1011
Płeć				
Mężczyźni	26	64	10	477
Kobiety	22	65	13	534
Wiek				
do 24 lat	20	73	8	116
25-34	27	62	11	160
35-44	29	62	9	225
45-54	28	60	12	176
55-64	17	70	13	171
65 lat i więcej	18	67	16	160
Miejsce zamieszkania				
Wieś	15	72	13	396
Miasto do 20 tys.	30	54	15	113
od 21 do 100 tys.	29	61	10	195
101-500 tys.	32	58	11	167
501 tys. i więcej mieszk.	27	65	7	139
Region				
Północny	27	59	13	139
Zachodni	24	66	10	97
Środkowo-zachodni	21	71	8	149
Środkowy	18	73	9	176
Wschodni	16	68	17	116
Południowo-wschodni	19	67	14	153
Południowo-zachodni	38	51	11	181
Wykształcenie				
Podstawowe	20	63	16	382
Zasadnicze zawodowe	22	69	9	254
Średnie	25	66	9	309
Wyższe	46	49	5	66
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	39	53	8	58
Prac.umysł.niż.szczebla	26	65	8	81
Pracownicy fiz.- umysł.	30	57	13	32
Robotnicy wykwalifikowani	20	66	14	116
Robotnicy niewykwalifik.	36	56	9	69
Rolnicy	16	65	19	99
Prywatni przedsiębiorcy	34	64	2	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	20	67	14	324
Uczniowie i studenci	30	70	0	32
Bezrobotni	16	75	9	78
Gospodynie domowe i inni	29	73	8	77
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	15	67	18	62
500 tys. - 999 tys.	17	71	12	265
1000 tys. - 1499 tys.	22	64	14	302
1500 tys. - 1999 tys.	26	68	5	162
2000 tys. i powyżej	38	54	9	189
Ocena własnych war. mater.				
Złe	18	70	12	507
Średnie	27	61	12	370
Dobre	35	57	8	133
Zainteresowanie polityką				
Duże	46	47	7	98
Średnie	23	70	7	406
Małe	21	64	16	506

Tabela 4. Czy uważa Pan(i) za słuszne, czy też nie, wejście Polski do zjednoczonej Europy, gdyby to miało oznaczać całkowite otwarcie polskich granic na towary z innych krajów europejskich oraz granic tych krajów na towary polskie?

(%)

	Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	51	36	14	1010
Płeć				
Mężczyźni	50	39	11	476
Kobiety	51	33	16	534
Wiek				
do 24 lat	60	32	8	116
25-34	54	35	10	160
35-44	57	33	11	225
45-54	53	36	11	176
55-64	45	36	19	170
65 lat i więcej	35	42	23	160
Miejsce zamieszkania				
Wieś	42	39	19	396
Miasto do 20 tys.	48	32	20	113
od 21 do 100 tys.	55	36	9	194
101-500 tys.	59	34	7	167
501 tys. i więcej mieszk.	60	32	8	139
Region				
Północny	53	35	12	139
Zachodni	47	44	9	97
Środkowo-zachodni	56	33	12	149
Środkowy	43	38	19	175
Wschodni	44	37	19	176
Południowo-wschodni	45	36	20	153
Południowo-zachodni	63	31	6	181
Wykształcenie				
Podstawowe	42	36	22	382
Zasadnicze zawodowe	52	39	9	254
Średnie	56	34	10	308
Wyższe	65	32	3	66
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	67	25	8	58
Prac. umysł. niż. szczebla	62	31	6	81
Pracownicy fiz. - umysł.	58	35	8	32
Robotnicy wykwalifikowani	51	39	11	116
Robotnicy niewykwalifik.	49	40	11	69
Rolnicy	34	44	22	99
Prywatni przedsiębiorcy	60	26	13	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	42	38	20	324
Uczniowie i studenci	65	29	6	32
Bezrobotni	62	29	9	78
Gospodynie domowe i inni	56	36	8	77
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys. zł.	40	36	25	62
500 tys. - 999 tys.	49	34	17	265
1000 tys. - 1499 tys.	49	36	15	302
1500 tys. - 1999 tys.	54	35	11	162
2000 tys. i powyżej	59	35	6	189
Ocena własnych war. mater.				
Złe	48	36	16	507
Średnie	51	37	12	369
Dobre	58	32	10	133
Zainteresowanie polityką				
Duże	52	37	10	97
Średnie	56	37	7	406
Małe	46	34	20	506

Tabela 5. Czy uważa Pan(i) za słuszne, czy też nie, wejście Polski do zjednoczonej Europy, gdyby to miało oznaczać możliwość odwoływania się od decyzji polskich władz, sądów, do ogólnoeuropejskich trybunałów?
(%)

	Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	57	16	26	1011
Płeć				
Mężczyźni	61	16	23	477
Kobiety	54	17	30	534
Wiek				
do 24 lat	57	23	21	116
25-34	61	20	19	160
35-44	66	14	19	225
45-54	61	13	26	176
55-64	49	13	38	171
65 lat i więcej	46	19	35	160
Miejsce zamieszkania				
Wieś	51	18	31	396
Miasto do 20 tys.	53	20	27	113
od 21 do 100 tys.	58	14	28	195
101-500 tys.	71	11	18	167
501 tys. i więcej mieszk.	61	18	21	139
Region				
Północny	62	11	26	139
Zachodni	58	19	23	97
Środkowozachodni	58	22	20	149
Środkowy	48	14	38	176
Wschodni	52	18	31	116
Południowo-wschodni	48	20	31	153
Południowo-zachodni	72	13	15	181
Wykształcenie				
Podstawowe	44	17	38	382
Zasadnicze zawodowe	57	21	22	254
Średnie	66	15	19	309
Wyższe	92	1	7	66
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	84	5	12	58
Prac. umysł. niż. szczebla	65	16	19	81
Pracownicy fiz. - umysł.	55	21	23	32
Robotnicy wykwalifikowani	52	20	29	116
Robotnicy niewykwalifik.	70	13	18	69
Rolnicy	41	20	39	99
Prywatni przedsiębiorcy	78	13	9	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	48	14	37	324
Uczniowie i studenci	51	37	11	32
Bezrobotni	72	18	10	78
Gospodynie domowe i inni	62	19	20	77
Dochody na jedną osobę				
poniżej 500 tys. zł.	39	20	42	62
500 tys. - 999 tys.	54	19	26	265
1000 tys. - 1499 tys.	51	20	29	302
1500 tys. - 1999 tys.	66	14	21	162
2000 tys. i powyżej	71	8	21	189
Ocena własnych war. mater.				
Złe	53	18	29	507
Średnie	58	15	27	370
Dobre	69	16	15	133
Zainteresowanie polityką				
Duże	74	8	18	98
Średnie	65	15	20	406
Małe	48	19	33	506

Tabela 6. Czy uważa Pan(i) za słuszne, czy też nie, wejście Polski do zjednoczonej Europy, gdyby to miało oznaczać zmianę niektórych przepisów prawnych tak, by upodobnić je do prawa obowiązującego w innych krajach?

(%)

	Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	64	11	25	1011
Płeć				
Mężczyźni	73	11	17	477
Kobiety	56	12	32	534
Wiek				
do 24 lat	57	19	24	116
25-34	71	8	20	160
35-44	72	11	17	225
45-54	75	7	19	176
55-64	58	10	32	171
65 lat i więcej	45	16	39	160
Miejsce zamieszkania				
Wieś	55	10	35	396
Miasto do 20 tys.	62	14	24	113
od 21 do 100 tys.	73	8	19	195
101-500 tys.	73	10	17	167
501 tys. i więcej mieszk.	68	18	13	139
Region				
Północny	68	8	24	139
Zachodni	68	9	23	97
Środkowo-zachodni	67	13	21	149
Środkowy	52	16	33	176
Wschodni	59	13	28	116
Południowo-wschodni	59	9	32	153
Południowo-zachodni	76	11	13	181
Wykształcenie				
Podstawowe	52	11	37	382
Zasadnicze zawodowe	71	11	18	254
Średnie	68	12	20	309
Wyższe	90	8	2	66
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	88	5	7	58
Prac. umysł. niż. szczebla	70	12	18	81
Pracownicy fiz. - umysł.	67	17	16	32
Robotnicy wykwalifikowani	71	13	17	116
Robotnicy niewykwalifik.	69	10	21	69
Rolnicy	45	9	46	99
Prywatni przedsiębiorcy	88	0	12	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	56	12	33	324
Uczniowie i studenci	57	25	18	32
Bezrobotni	73	9	18	78
Gospodynie domowe i inni	66	14	19	77
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys. zł.	56	4	40	62
500 tys. - 999 tys.	63	11	27	265
1000 tys. - 1499 tys.	59	15	27	302
1500 tys. - 1999 tys.	73	11	16	162
2000 tys. i powyżej	73	8	19	189
Ocena własnych war. mater.				
Złe	62	12	27	507
Średnie	65	11	24	370
Dobre	71	11	18	133
Zainteresowanie polityką				
Duże	81	14	5	98
Średnie	75	10	14	406
Małe	52	11	37	506